

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету імені
В.Н. Каразіна
д.е.н., проф. Нечіпорук Л.В.

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **КОРОЛЬ ВЛАДИСЛАВА ОЛЕКСІЙОВИЧА**
на тему «ІНСТИТУЦІЙНИЙ ДИЗАЙН БІЗНЕСУ В
ЦИФРОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю
051 – Економіка

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами

Дослідження трансформацій інституційного бізнес-ландшафту та можливості конструювання інституційного дизайну бізнесу належить до найбільш значущих завдань, що постають нині перед прикладною економічною наукою. Накопичення зазначених науково-практичних знань відповідає потребам сучасної практики підприємництва. Розуміння інституційних параметрів функціонування сучасної економіки дає змогу розробляти актуальні моделі поведінки суб'єктів на національних і світових ринках.

Дослідження інституційного дизайну бізнесу є надзвичайно значущим у наш час – в період, коли під впливом цифровізації відбуваються процеси кардинальної трансформації господарської системи. Автор слушно розглядає інституційний дизайн як відносини; як причинно-наслідкові зв'язки, що набувають форми бізнес-взаємодій і потребують унормування, через механізми інститутів.

Узгодження зазначених зв'язків є передумовою успішної діяльності компаній. Інституційний дизайн формується в процесі цілеспрямованого конструювання, реформування або налаштування інститутів (правил та механізмів їх функціонування). Якщо інституційний ландшафт характеризує архітектуру наявних інститутів та їх взаємозв'язків, то інституційний дизайн відображає процес і принципи цілеспрямованого формування або трансформації такої архітектури. З погляду інструментальності, інституційний дизайн, як предмет дослідження, стає надзвичайно важливим для практики. Необхідно підкреслити, що актуальність зазначеного напряму досліджень підсилює неординарність умов, в яких функціонує сучасна економіка. Йдеться про Четверту промислову революцію та, зокрема, про умови цифровізації, штучного інтелекту, інформаційних мереж, інтернет-платформ тощо, в яких діє сучасний бізнес. Унікальність сучасної техніко-економічної парадигми задає параметри існування для всіх господарських систем від нано- до мега- рівня.

Своєчасність дослідження зумовлює також проблематика України, що розкривається в контексті визначення місця країни в системі міжнародних відносин. Дослідження інституційного дизайну бізнесу в цифровому господарстві відповідає стратегічним цілям України. Подальший розвиток України пов'язаний з

прискоренням післявоєнного економічного відновлення, адаптацією економіки до глобальних процесів цифрової трансформації, поглибленням інтеграції до європейського цифрового простору та гармонізацією регуляторних підходів із нормами ЄС. Як показує дослідження Короля В. О., ефективний інституційний дизайн виступає важливим чинником підвищення стійкості економіки, стимулювання технологічного розвитку та зміцнення позицій України у глобальній цифровій економіці.

Дослідження виконане в межах планової науково-дослідної теми кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Радикальна невизначеність як імператив інституційних трансформацій господарської системи» (номер державної реєстрації 0124U001667). Особисто автором досліджено інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві, зокрема, представлені дескриптивні моделі ризиків, що має практичну цінність для підвищення ефективності регуляторної політики.

Повнота викладу основних положень дисертації у наукових виданнях та апробація результатів дослідження

Опубліковані автором наукові праці повною мірою відображають зміст дисертації. В цілому за результатами дослідження опубліковано 8 наукових праць. Серед них 4 статті: 2 публікації у наукометричних виданнях, проіндексованих у міжнародних базах даних Scopus та Web of Science (у співавторстві), 2 – у фахових виданнях України з присвоєнням категорії «Б» (одна з яких у співавторстві). Основні положення дисертації, висновки і рекомендації автора пройшли обговорення на 4 науково-практичних конференціях та опубліковані у збірниках матеріалів зазначених заходів. Отже, кількість друківаних наукових праць відповідає чинним вимогам до оприлюднення результатів дослідження та висвітлення основного змісту дисертації, яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Анотація до кваліфікаційної наукової роботи Короля В. О. належним чином відображає основні положення та результати, що викладені у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та їх новизни

В кваліфікаційній науковій роботі Короля В. О. наведені переконливі докази, факти та аргументи, що свідчать про належну обґрунтованість наукових положень. Автором опрацьований великий масив інформації – праці вітчизняних і зарубіжних науковців, національне та міжнародне законодавство, звіти авторитетних експертно-аналітичних інституцій (Gartner, McKinsey, PwC, EY, World Bank, WEF).

Висунуті автором на захист положення відповідають меті дисертації, що полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення регулювання інституційного дизайну бізнесу як імперативу відновлення національної економіки в умовах сучасного цифрового господарства.

Відповідно до встановленої мети, в роботі сформульовані положення новизни, що відображають особистий внесок автора у розв'язання поставлених наукових завдань та визначають новітність наукових поглядів на проблему

побудови інституційного дизайну бізнесу в цифровому господарстві. Основні положення наукової новизни полягають у такому:

- змодельовані ризиковані ситуації вибудовування інституційного дизайну бізнесу за двома критеріями: стан глобального середовища та ступінь унормування цифрових технологій на національному рівні (с. 166-167);

- виокремлені визначальні складові цифрового господарства (технологічно-господарська, економічно-господарська, регуляторно-господарська та поведінково-господарська) (с. 28-29);

- надано трактування інституційного дизайну бізнесу як процесу унормування відносин господарюючих суб'єктів та інших (комплементарних до них) агентів економічної та регуляторної практики, що передбачає запровадження формальних правил з урахуванням неформальних норм і попереднього інституційного розвитку (с. 71-72);

- ідентифіковані імовірні варіанти майбутнього стану бізнес ландшафту залежно від часу вибору і впровадження інноваційних цифрових технологій, що дозволяє оцінити багатоваріантність позиціонування бізнесу певної країни на ринках інших держав (с. 102-103);

- доведено, що постійне експертне супроводження трансформації інститутів бізнес середовища (трекінг) в умовах цифрового господарства стало необхідною складовою процесу регулювання дизайну відповідної сфери (с. 170-172);

- визначено напрями удосконалення інституційного дизайну бізнесу в Україні (підрозділ 3.3; в узагальненому вигляді с. 22);

- виокремлено та описано стадії розвитку цифрового господарства; запропоновано підхід до періодизації, який поєднує технологічний і господарський критерії на відміну від багатьох інших, коли стадії визначаються виключно технологічними проривами (с. 32);

- розроблена класифікація моделей регулювання інституційного дизайну бізнесу за рівнем централізації та властивостями цифрового продукту; визначені особливості національних моделей економічної політики; описана еволюція моделей суверенізації; виокремлені етапи розвитку регулювання інституціоналізації цифрового господарства (с. 142, 148, 153).

Достовірність результатів дисертаційного дослідження

Завдяки чіткій постановці проблеми, належному структуруванню роботи та узгодженому викладенню матеріалу за розділами та підрозділами, наукові положення, висновки і рекомендації, представлені у дисертації, є належно аргументованими та логічними. Робота має достатній рівень теоретичного обґрунтування, відображає уміння автора використовувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження економічних явищ і процесів, свідчить про використання ним великої інформаційної бази (наукових публікацій провідних економістів, емпіричних даних провідних світових експертно-аналітичних організацій). Це забезпечило достовірність та обґрунтованість отриманих результатів.

Достовірність результатів дослідження за темою дисертаційної роботи також підтверджуються публікаціями автора, довідками про впровадження. Наукова новизна, яка виносить на захист підтверджена достовірними і актуальними даними.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертаційна робота Короля В. О. є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому викладено результати, отримані автором особисто. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації належним чином обґрунтовані та є результатом самостійної науково-дослідної роботи здобувача.

У роботі коректно використано праці вітчизняних і зарубіжних науковців, статистичні та аналітичні матеріали, нормативно-правові акти та інші джерела інформації. Усі залучені до наукового аналізу положення, ідеї, результати досліджень, текстові та ілюстративні матеріали супроводжуються відповідними посиланнями, оформленими згідно з установленими вимогами.

Ознайомлення з текстом дисертації та результати перевірки на предмет академічного плагіату не виявили неправомірних запозичень чи інших порушень принципів академічної доброчесності. Рівень цитування та оформлення посилань відповідає вимогам наукової етики та законодавства у сфері інтелектуальної власності.

Важливість отриманих автором дисертації результатів та їх практичне значення

Отримані Королем В. О. результати дослідження мають науково-практичну значущість, що підтверджуються наступним:

– документом про впровадження в навчальний процес кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна теоретико-методологічних підходів щодо інституційного дизайну бізнесу. Згідно з цим найважливіші положення за темою наукового дослідження автора використані при викладанні дисциплін «Інституційна економіка», «Мезоекономіка», «Управління ризиками» для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр за ОПП «Бізнес-економіка» спеціальності 051 Економіка та ОПП «Управлінська економіка» спеціальності С1.01 Економіка та міжнародні економічні відносини; «Теорія і практика реформування господарських систем» за ОПП «Економіка та економічна політика» спеціальності С1.01 Економіка та міжнародні економічні відносини ступеня магістр (акт від 28.11.2025 р.);

– документом про наявність зацікавленості представників вітчизняного бізнесу у результатах наукового дослідження, зокрема, щодо положень дисертації з обґрунтування фреймів інституціоналізації бізнес ландшафту, передумов його перетворення на основі інноваційних цифрових технологій, застосування експертного супроводження трансформації інститутів бізнес середовища, ідентифікації ризиків та управління ними. Найважливіші висновки та пропозиції

автора в рамках зазначених спрямувань впроваджені у практику діяльності ТОВ «Харківметал» (акт від 26.01.2026).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації:

1. Великий науково-практичний інтерес представляє висвітлене в роботі питання фреймів інституціоналізації бізнес ландшафту. Підґрунтям цього напряму наукового аналізу слугує концепція 3С (Combination, Convergence, Compounding), запропонована Всесвітнім економічним форумом (WEF) та міжнародною ІТ-компанією Cargemini (підрозділ 2.1, с. 89). Однак ця проблема не набула належного науково-методологічного розкриття. Потрібно визнати, що зазначені фрейми лише окреслені, хоча автор наводить достатній фактологічний матеріал з практики міжнародного бізнесу, який дозволяє зробити відповідне обґрунтування, особливо щодо 1) можливостей та 2) загроз інституційних трансформацій бізнесу. До цього варто додати, що саме на цей аспект дослідження є попит з боку представників господарської практики, про що, зокрема, зазначається в роботі (с. 24).

2. За результатами дослідження (підрозділ 2.2, с. 22; 103), автором запропоновано ортогональний підхід. Текст подається таким чином, що у читача формується враження про застосування зазначеного підходу до дослідження передумов інституційних трансформацій цифрового бізнес ландшафту, між тим це підхід не до розбудови методології наукового аналізу з зазначеної проблематики, а лише підхід до унаочнення матеріалу у вигляді прямокутної схеми.

3. В роботі представлено безперечно правильний і актуальний підхід до удосконалення інституційного дизайну бізнесу в Україні. Однак він не набув чіткої формалізації безпосередньо у тексті (підрозділ 3.3). В узагальненій формі, наукова позиція автора подана тільки при формулюванні положення наукової новизни. Отже, за текстом підрозділу 3.3 бракує конкретизованої форми подання наукової думки (вербальної, схематичної тощо), яка б за її лаконічності та одночасно змістовності розширювала обсяг наукового сприйняття зазначеної об'єктивної реальності (імперативу удосконалення інституційного дизайну бізнесу в Україні).

4. За результатами дослідження змісту, патернів і структури бізнес ландшафту (підрозділ 2.1) автор формулює новизну в такій редакції: [удосконалено наукові підходи до] «... порівняння змін бізнес ландшафту в регіональному аспекті на основі виокремлення пріоритетних цифрових технологій як підстави для інституційних перетворень конкретного світового регіону». На наш погляд, це твердження навряд чи можна вважати науковою новизною. В тексті (с. 100) наведений автором матеріал сприймається як висновок; як узагальнення існуючих емпіричних даних. Якби була виявлена закономірність (підтверджена власними розрахунками на основі математичної моделі), яка пояснює зв'язок між типом економічного розвитку регіону та структурою технологічних пріоритетів бізнесу, і ця інформація була б подана через призму трансформації бізнес-ландшафту, тоді можна було б стверджувати, що таке ранжування дійсно, є новим науковим знанням й це була б категорія «вперше».

5. Дещо хаотичним є викладення авторської думки при формулюванні новизни за матеріалом підрозділу 3.1. Пропозиція щодо редакції може бути,

наприклад, такою: «удосконалено теоретичний підхід до регулювання інституційного дизайну бізнесу в цифровому господарстві на основі класифікації моделей регулювання за рівнем централізації та властивостями цифрового продукту, що дозволило визначити особливості національних моделей економічної політики й еволюцію моделей суверенізації, а також систематизувати етапи розвитку регулювання інституціоналізації цифрового господарства – від формування базових інститутів до створення комплексної регуляторної системи». З нашої точки зору, таке формулювання, по-перше, є більш чітким, а, по-друге, дозволяє об'єднати останні два пункти, що наведені в переліку положень наукової новизни, які виносяться на захист (с. 23).

Загальні висновки про відповідність дисертації встановленим вимогам

За сукупністю ознак дисертація Короля В. О. є актуальним, оригінальним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке містить нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичну та практичну цінність. Тему дисертаційної роботи розкрито, поставлену мету досягнуто, завдання дослідження вирішено. Анотації та зміст наукових публікацій належним чином розкривають основні положення проведеного дослідження.

Враховуючи зазначене, дисертаційна робота Короля Владислава Олексійовича «Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 – Економіка, відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії із зазначеної спеціальності.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та
публічного управління
Полтавського державного аграрного
університету

Ольга Шкурупій

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:53:11 17.06.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Шкурупій_О.В.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 273.6 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Рецензія_Шкурупій_О.В.pdf
Розмір файлу без підпису: 273.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ШКУРУПІЙ ОЛЬГА ВСЕВОЛОДІВНА
П.І.Б.: ШКУРУПІЙ ОЛЬГА ВСЕВОЛОДІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2022005623
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 11:53:11 17.06.2026
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000001DAF8C018A8EF706
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої ради
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
д-ру. екон. наук., проф. Нечипорук Л.В.
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента - доцента кафедри економіки та бізнесу Державного
біотехнологічного університету, кандидата економічних наук, доцента
Величко Катерини Юріївна на дисертаційну роботу
Король Владислава Олексійовича

на тему «Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві», подану
на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 05 «Соціальні та
поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена трансформаційними процесами, що відбуваються під впливом цифровізації економіки та становлення цифрового господарства як нової форми організації економічної діяльності. Розвиток цифрових технологій, платформених бізнес-моделей і цифрових екосистем істотно трансформує механізми створення вартості, архітектуру ринків, а також способи взаємодії економічних агентів і координації господарських процесів. В умовах зазначених трансформацій формується якісно нове інституційне середовище функціонування бізнесу – новий інституційний дизайн, якість якого значною мірою впливає на спроможність суб'єктів та інституцій адаптуватися до технологічних змін, забезпечувати ефективну координацію взаємодій у межах цифрових ринків, мінімізувати трансакційні витрати, а також гарантувати належний рівень кібербезпеки, захисту даних і прозорості бізнес-процесів.

Наукова і практична значущість досліджуваної проблематики посилюється сучасними глобальними тенденціями, пов'язаними з формуванням цифрового суверенітету держав, загостренням конкуренції за цифрові ресурси та технологічне лідерство, стрімким розвитком електронної комерції, а також поглибленням інтеграції національних економік до глобального цифрового простору. Для України зазначені виклики набувають особливої актуальності в умовах післявоєнного відновлення, реалізації євроінтеграційного курсу та необхідності гармонізації національного інституційного середовища з європейськими підходами до регулювання

цифрової економіки та цифрових ринків.

У зв'язку з цим дослідження теоретико-методологічних засад, закономірностей та механізмів формування інституційного дизайну бізнесу в умовах цифрового господарства є своєчасним. Його результати мають важливе теоретичне значення для розвитку сучасної економічної науки та вагоме прикладне значення для вдосконалення інституційного забезпечення цифрової трансформації економіки, підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання і забезпечення довгострокової конкурентоспроможності та сталого економічного розвитку.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Вивчення дисертаційної роботи, автореферату та наукових публікацій автора дає підстави для висновку, що наукові результати дисертаційного дослідження Король В.О. є достатньо обґрунтованими, достовірними та характеризуються належним рівнем наукової новизни.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується чітким визначенням мети (стор.20), завдань, об'єкта та предмета дослідження (стор.20), логічною побудовою дисертаційної роботи, використанням сучасного методологічного інструментарію (стор.20-21) та репрезентативної інформаційної бази (стор.21). Достовірність наукових положень і висновків підтверджується опрацюванням значного масиву наукових джерел, нормативно-правових, статистичних та аналітичних матеріалів (318 джерел, з яких 248 - англійською мовою).

Наукова новизна ґрунтується на комплексному дослідженні теоретичних засад розвитку цифрового господарства, вивченні підходів до трактування категорії «інституційний дизайн» (стор.32; стор.58-60) та поглибленні поняття інституційного дизайну бізнесу як процесу унормування системи відносин між економічними суб'єктами з урахуванням формальних і неформальних інститутів.

Важливим результатом є уточнення трактування цифрового господарства (стор.76-79) шляхом виокремлення його фундаментальної та актуальної структури, де провідна роль належить технологічно-господарській складовій, що визначає напрями розвитку інших елементів системи та зумовлює трансформацію інституційного середовища, зокрема появу інституційного вакууму як перманентної ознаки динамічних цифрових змін.

Заслуговує на увагу проведений Король В.О. аналіз трансформації бізнес-ландшафту під впливом цифрових технологій, який дозволив виявити тенденції активізації інвестиційних процесів. Достатньо обґрунтованими є результати щодо визначення факторів поліваріантності сценаріїв інституційних трансформацій цифрового бізнес-ландшафту (стор.102), що

дало можливість розкрити взаємозв'язок між технологічними зрушеннями, інституційними змінами та сучасними тенденціями розвитку підприємницької діяльності. Достовірність отриманих висновків підтверджується також глибоким дослідженням тенденцій розвитку цифрового господарства, а також аргументованим висвітленням зростаючої ролі малого бізнесу та стартапів у формуванні сучасного цифрового бізнес-середовища (стор.127-129).

Наукову цінність дисертаційної роботи становлять результати дослідження ризиків і суперечностей інституційних змін бізнесу в умовах прискореної цифрової трансформації, а також обґрунтування впливу процесів глокалізації та суверенізації на формування сучасних інституційних механізмів функціонування бізнесу. Важливим науковим результатом є виокремлені моделі ризикових ситуацій вибудовування інституційного дизайну бізнесу за критеріями: стану глобального середовища як простору розвитку бізнесу в цифровому господарстві та ступеня унормування цифрових технологій на національному рівні (сформовано вперше). Систематизація ризикопороджуючих чинників ситуацій вибудовування інституційного дизайну бізнесу (стор.167) дозволила як визначити ключові ризики інституційних перетворень, так й окреслити напрями їх мінімізації.

Науковий інтерес становить також запропонований автором підхід до трекінгу інституційних перетворень як інструменту експертного супроводу розвитку інституційного середовища бізнесу, спрямованого на своєчасне виявлення ризиків, оцінювання ефективності інституційних змін та підвищення адаптивності бізнесу до умов цифрового господарства (стор.170-171). Отримані результати є логічно взаємопов'язаними, достатньо аргументованими та відповідають меті й завданням дисертаційного дослідження.

Узагальнюючи вищевикладене, слід зазначити, що поставлені наукові завдання виконано у повному обсязі, Король В.О. продемонстрував високий рівень володіння методологією наукових досліджень та здатність до самостійного розв'язання складних науково-прикладних проблем.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота Король В.О. характеризується логічною структурою, послідовністю викладу матеріалу, цілісністю та завершеністю наукового дослідження. Дисертаційну роботу виконано на високому науково-методичному рівні відповідно до вимог Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» та освітньо-наукової програми «Економіка».

Представлена дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, результати якої засвідчують вагомий особистий внесок здобувача у

розвиток наукового напрямку 05 «Соціальні та поведінкові науки». Отримані автором наукові положення, висновки та рекомендації мають належний рівень обґрунтованості й характеризуються науковою та прикладною цінністю. У дисертаційній роботі коректно викладено наукові положення, результати досліджень і праці інших авторів із належним посиланням на відповідні джерела. Результати перевірки дисертації на наявність текстових збігів підтверджують відсутність порушень академічної доброчесності. Це свідчить про дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності, зокрема щодо недопущення плагіату, фабрикації, фальсифікації та інших форм академічної недоброчесності, а також про дотримання етичних норм здійснення наукових досліджень.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертаційна робота написана українською мовою. Мова викладення матеріалу відповідає вимогам науково-академічного стилю та характеризується чіткістю формулювань, послідовністю й системністю подання результатів дослідження, що сприяє комплексному та аргументованому сприйняттю основних положень роботи. Автором забезпечено доступне й водночас науково обґрунтоване висвітлення складних теоретичних і прикладних аспектів дослідження. Це сприяє цілісному розумінню запропонованої наукової концепції та досягається завдяки використанню сучасного методологічного інструментарію, опрацюванню значного масиву наукових джерел, узагальненню міжнародних практик цифрового регулювання та застосуванню положень інституціональної теорії. Такий підхід надав можливість сформулювати науково обґрунтовані висновки щодо перспективних напрямів розвитку інституційного дизайну бізнесу в умовах цифрового господарства.

У дисертаційній роботі використано сучасний категоріально-понятійний апарат, фахову термінологію та широкий спектр економічних показників, індикаторів і метрик, що забезпечує належний рівень обґрунтованості аналізу, достовірності висновків і наукової аргументованості отриманих результатів. Стиль викладення відзначається академічною коректністю, змістовною насиченістю та належним рівнем наукової культури.

Структура роботи. Структура дисертаційної роботи відповідає темі дисертації. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел (318 найменувань) та додатків (24 додатки). Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 261 сторінку.. Матеріали дисертації проілюстровано 40 рисунками, 7-ма таблицями.

У вступі до дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність дослідження проблематики інституційного дизайну бізнесу в умовах розвитку

цифрового господарства та повоєнного відновлення економіки України. Сформульовано мету і завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет, висвітлено зв'язок роботи з науковими програмами та тематикою наукових досліджень. Розкрито методологічні засади та інформаційну базу дослідження, наведено положення наукової новизни й практичного значення отриманих результатів. Також подано відомості про апробацію результатів, публікаційну активність з визначенням особистого внеску автора та структуру дисертаційної роботи.

У першому розділі досліджено теоретико-методологічні засади функціонування цифрового господарства та інституційного дизайну бізнесу. Узагальнено наукові підходи до трактування сутності цифрового господарства, розкрито його структуру, особливості та стадії розвитку в умовах цифрових трансформацій. Визначено ключові ефекти, ризики та інституційні проблеми цифровізації господарських процесів. Особливу увагу приділено дослідженню природи інституційних змін та розвитку концептуальних підходів до розуміння інституційного дизайну. Уточнено зміст категорій «інституційний дизайн» та «інституційний дизайн бізнесу», розкрито їх роль у формуванні ефективного інституційного середовища цифрового господарства. Обґрунтовано особливості інституційного дизайну бізнесу в умовах цифрових трансформацій - зростання ролі неформальних інститутів, інституційної складності, багаторівневості регулювання та необхідності узгодження національних і глобальних чинників розвитку бізнес-середовища

У другому розділі проаналізовано структурні зміни сучасного бізнес-ландшафту, визначено особливості розвитку провідних цифрових бізнес-сфер, а також виділено та охарактеризовано ключові тенденції, пов'язані з комбінацією, конвергенцією та компаундуванням цифрових технологій. Ідентифіковано основні ризики цифрової трансформації бізнесу, обґрунтовано доцільність застосування ортогонального підходу до їх аналізу та систематизації. Розкрито роль процесів глокалізації та суверенізації у формуванні сучасного бізнес-середовища, а також обґрунтовано значення мезоінститутів, національних екосистем і кластерів для забезпечення ефективного розвитку бізнесу в цифровому господарстві.

У третьому розділі досліджено автором трансформацію ролі держави в умовах розвитку цифрового господарства (від НДДКР та формування базових умов розвитку цифрового сектору - до розбудови цифрової інфраструктури, електронного урядування та нормативного регулювання цифрової економіки, а на сучасному етапі - суттєвого посилення безпекового, екологічного та геополітичного вимірів державного регулювання). Обґрунтовано зростання

ролі держави як посередника між глобальними та національними системами регулювання, а також як суб'єкта формування умов інтеграції національного бізнесу у світову цифрову економіку. Виділено ключові ризики інституціоналізації бізнес-ландшафту (технологічні, нормативні, економічні, соціальні та геополітичні) та запропоновано концепцію трекінгу інституційних змін як інструменту експертного супроводу та адаптивного коригування інституційного дизайну бізнесу в умовах динамічних цифрових трансформацій. Обґрунтовано необхідність формування інституційного середовища розвитку українського бізнесу з урахуванням цифрових технологічних трендів, економічної специфіки національної економіки та геополітичних викликів та доведено, що ключову роль у забезпеченні ефективності інституційних змін відіграють мезоінститути, які виступають системоутворюючою ланкою реалізації інституційних трансформацій та впровадження цифрових регуляторних норм

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Основні наукові результати дисертаційної роботи відображено у 8-ми наукових публікаціях, з яких 2 статті (у співавторстві із чітким визначенням авторського внеску) опубліковано у наукометричних виданнях, що проіндексовані у міжнародних базах даних Scopus та Web of Science; 2 статті у фахових виданнях категорії «Б» (1 стаття - самостійно, 1 стаття у співавторстві із визначенням авторського внеску), а також результати дисертаційної роботи були апробовані та обговорені на 4-х міжнародних науково-практичних конференціях, де отримали позитивну наукову оцінку. Наукові публікації здобувача, які виконані автором самостійно та у співавторстві з чітким виділенням особистого внеску (стор.14-16) відповідають вимогам академічної доброчесності та повною мірою відображують ключові положення й результати, викладені в дисертаційній роботі.

Положення дисертаційної роботи враховано у науково-дослідній роботі «Радикальна невизначеність як імператив інституційних трансформацій господарської системи» ХДУ імені В. Н. Каразіна (номер державної реєстрації 0124U001667), в межах якої автором досліджено інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві.

Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи визначається можливістю використання запропонованих положень і рекомендацій для підвищення ефективності

сучасної регуляторної політики та розвитку конкурентного потенціалу української економіки в процесі відновлення національного господарства.

Викладені в роботі теоретико-методологічні підходи щодо інституційного дизайну бізнесу впроваджено в навчальний процес кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Інституційна економіка», «Мезоекономіка», «Управління ризиками» за ОПП бакалавра «Бізнес економіка» спеціальність 051 «Економіка» та «Управлінська економіка» спеціальність С1.01. «Економіка та міжнародні економічні відносини»; «Теорія і практика реформування господарських систем» за ОПП магістра «Економіка та економічна політика» спеціальність С1.01. «Економіка та міжнародні економічні відносини» (акт від 28.11.2025. Додаток Б).

Напрацювання автора впроваджено у практичну діяльність ТОВ «Харківметал». Зокрема, менеджмент підприємства зацікавило обґрунтування фреймів інституціоналізації бізнес-ландшафту, основу яких становлять прискорений, стрибкоподібний і різношвидкісний розвиток цифрових бізнес-сфер, що породжують поєднання технологій (комбінацію, конвергенцію, компаундування), обумовлюючи не лише нові можливості, а й загрози інституційних трансформацій бізнесу (акт № 2 від 26.01.2026. Додаток Б).

Але, незважаючи на загальну позитивну оцінку, слід висловити такі **недоліки та зауваження до дисертаційної роботи:**

1. При удосконаленні автором підходу до визначення впливу технологічно-господарської складової цифрового господарства на економіко-господарську, регуляторно-господарську та поведінково-господарську складові (рис.1.5, с.48) виокремлено такі цифрові технології, як штучний інтелект, блокчейн, цифрові платформи та Інтернет речей, а також введено таку їх характеристику - «ступінь унормування». Водночас у роботі недостатньо конкретизовано критерії, на основі яких визначено рівень унормування відповідних технологій як «високий», «середній», «низький» чи «дуже низький». Доцільно було б уточнити, що включено до цього критерію (рівень правового регулювання, технічної стандартизації, інституційного закріплення або їх сукупність, а також визначити просторові межі такої оцінки (окремі країни, регіони чи глобальний рівень)).

2. У п.2.2 Розділу 2 проаналізовано змісту, патернів розвитку та структурних характеристик цифрового бізнес-ландшафту. Водночас логіка викладу матеріалу могла б бути посилена за рахунок попереднього виокремлення та систематизації його ключових структурних елементів із подальшим формулюванням авторського визначення категорії «цифровий

бізнес-ландшафт». Така послідовність сприяла б кращому сприйняттю результатів представленого змістовного аналізу та забезпечила вищий рівень концептуальної впорядкованості - чіткіше простежити взаємозв'язки між окремими складовими цифрового бізнес-середовища.

3. У процесі виділення етапів формальної інституціоналізації цифрового господарства (від етапу зародження формальних інститутів, через етап створення нових стандартів і нормативно-правових актів регулювання окремих сфер цифрового господарства, до етапу формування комплексної системи регулювання цифрового господарства) у характеристиці першого етапу (стор.153) зазначено, що регулювання цифрового бізнесу здійснювалося шляхом забезпечення НДДКР. Водночас НДДКР за своєю суттю є інструментом політики розвитку, а не безпосередньо регуляторним механізмом. Тому більш коректним є формулювання цього етапу, як такого, що характеризується орієнтацією державної політики на стимулювання НДДКР як одного з інструментів розвитку цифрового сектору.

4. У п.3.2. розділу 3 автор акцентує увагу на ризиках інституційного дизайну бізнесу в умовах цифрової трансформації та детально характеризує їх прояви у технологічній, регуляторній, соціальній та геополітичній сферах. Водночас роботу виграно доповнили результати власних аналітичних розрахунків або експертного оцінювання, що дозволило б кількісно підтвердити висновки щодо масштабів і пріоритетності виділених ризиків.

5. До дискусійних моментів слід віднести оформлення рисунків 1.5 (стор.48), 1.9 (стор.70), 2.17 (стор.122), 3.10 (стор.191) які за своєю структурою та способом подання інформації відповідають табличній формі, ніж графічній візуалізації даних.

Наведені зауваження мають переважно дискусійний характер і не впливають суттєво на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони не зменшують рівня наукової новизни та практичної значущості отриманих результатів і не ставлять під сумнів їхню цінність.

Висновок про дисертаційну роботу. Аналіз положень наукової новизни, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що дослідження здобувача ступеня доктора філософії Король Владислава Олексійовича на тему «Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві» виконано на належному науковому рівні.

Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам академічної доброчесності. Сукупність отриманих теоретичних положень і прикладних результатів має вагоме значення для розвитку наукового напрямку в межах галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». За актуальністю, науковою новизною та практичною цінністю

дисертаційна робота повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, зокрема пп. 6 - 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Король Владислав Олексійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доцент кафедри економіки та бізнесу
Державного біотехнологічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

Катерина ВЕЛИЧКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:56:25 15.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук_опон_Величко_К_Ю_на_роботу_Король_В_О^М.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 197.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук_опон_Величко_К_Ю_на_роботу_Король_В_О^М.pdf
Розмір файлу без підпису: 180.3 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ВЕЛИЧКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

П.І.Б.: ВЕЛИЧКО КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2646315107

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 11:56:23
15.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000001C6244011EE86906

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **КОРОЛЯ ВЛАДИСЛАВА ОЛЕКСІЙОВИЧА**
на тему «ІНСТИТУЦІЙНИЙ ДИЗАЙН БІЗНЕСУ В ЦИФРОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051
Економіка

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами

В умовах переходу до цифрового господарства традиційні механізми взаємодії бізнесу та держави зазнають докорінних змін. Подана робота присвячена дуже актуальній проблемі – трансформації інституційного середовища під впливом цифровізації. Автор ставить амбітне завдання: не просто описати ці зміни, а розробити методологічний апарат для проектування (дизайну) стійких та ефективних бізнес-структур у новій реальності.

Дослідження, результати якого представлені у поданій до захисту дисертації Короля В.О. є актуальним за проблематикою та присвячене розв'язанню важливих науково-теоретичних і практичних завдань вибудовуванню інституційного дизайну бізнесу в контексті цифрового господарства.

Здобувач повною мірою проаналізував та відповідним чином процитував науковий доробок великої кількості авторів у своїй дисертаційній роботі. Разом із тим потребували вирішення проблемні питання: визначення змісту та чинники еволюції цифрового господарства; розкриття змісту інституційного дизайну; бізнесу; визначення патернів бізнес ландшафту цифрового господарства; виявлення ризиків інституційного дизайну бізнесу.

Усе вищезазначене актуалізує необхідність теоретичного узагальнення та розроблення науково обґрунтованих теоретико-методологічних, організаційно-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо обґрунтування напрямів удосконалення регулювання інституційного дизайну бізнесу як імперативу відновлення національної економіки в умовах сучасного цифрового господарства, що й було визначено метою дослідження.

Дисертаційна робота виконана згідно з планами наукових досліджень в межах планової науково-дослідної теми кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Радикальна невизначеність як імператив інституційних трансформацій господарської системи». Номер державної реєстрації 0124U001667, де особисто автором досліджувався інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві, вперше сформульовані моделі ризиків, що можуть виникнути і мають практичну цінність для підвищення ефективності регуляторної політики.

Повнота викладу основних положень дисертації у наукових виданнях та апробація результатів дослідження.

Зміст дисертації свідчить про комплексний характер і наявні в ній наукові положення, висновки та рекомендації, які висвітлені в опублікованих наукових працях дисертанта, а також доповідалися та обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях. За темою дисертації опубліковано 8 наукових праць, серед яких: 2 статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science (у співавторстві), 2 статті (з них 1 у співавторстві) у фахових виданнях України категорії «Б», а також 4 матеріалів тез доповідей (з них 3 у співавторстві) на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць у наукових фахових виданнях складає 3,44 друк. арк., з яких особисто автору належить 1,87 друк. арк.

Анотація кваліфікаційної наукової роботи Короля В.О. повною мірою відображає основні положення та результати, що викладені у дисертації.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та їх новизни

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи надає підстави констатувати, що автору вдалося вирішити основні завдання і досягти поставленої мети. При цьому слід підкреслити системність роботи, про що свідчать логіка та послідовність викладення матеріалу дисертації.

Обґрунтованість наукових результатів забезпечена широкою інформаційною базою дослідження, що включає національне та міжнародне законодавство щодо перетворень сучасного бізнес ландшафту, звітність міжнародних та національних інформаційно-аналітичних агентств, наукові та науково-методичні публікації вітчизняних і зарубіжних учених, дані офіційної статистики та представлено досить широким списком використаних літературних джерел у кількості 318 одиниць.

Наукова новизна проведеного дисертантом дослідження має комплексний характер і визначається наступними найвагомішими отриманими результатами:

- виокремленням фундаментальної та актуальної структури цифрового господарства, що дало можливість проаналізувати зміну конфігурації траєкторії інституційного розвитку, зміну в базових інститутах бізнес середовища, загострення протиріч інституційних перетворень (1.1);

- концептуалізацією інституційного дизайну бізнесу (1.2);

- визначенням фреймів інституціоналізації бізнес ландшафту, основою виокремлення яких є прискорений, стрибкоподібний і різношвидкісний рух цифрових бізнес сфер, (2.1);

- обґрунтуванням моделі ризикових ситуацій вибудовування інституційного дизайну бізнесу за критеріями: стану глобального середовища як простору розвитку бізнесу в цифровому господарстві та ступеня унормування цифрових технологій на національному рівні (3.2);

- запропонованим напрямів удосконалення інституційного дизайну бізнесу в Україні враховуючи сценарії розвитку національного господарства в повоєнний період залежно від фактору геополітики; вбудовування інституцій мезорівня в цей процес, зважаючи на відповідні ризики (3.3).

Наукова новизна результатів забезпечена застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що були обрані з урахуванням його предметної сфери та мети. Належний рівень використання емпіричних даних і проведених розрахунків забезпечив обґрунтування наукової новизни.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження

На основі ознайомлення із дисертаційною роботою Короля В.О. можна зробити висновок, що результати дослідження є достовірними. Достовірність результатів дослідження підтверджуються публікаціями автора, довідками про впровадження, належними та відповідними джерелами статистичної інформації, теоретичними джерелами, які опрацьовані під час написання роботи. Наукова новизна, яка виносить на захист підтверджена достовірними даними та сучасними, релевантними використаними джерелами. Здобувач продемонстрував високий рівень оволодіння методологічною основою дослідження.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертаційна робота Короля В.О. є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею. Наукові положення, розробки, висновки та рекомендації, що викладені у дисертації та винесені на захист, отримані особисто здобувачем. У дисертації мають місце посилання на джерела інформації щодо використаних визначень, розробок, відомостей, статистичних даних тощо. У дослідженні наявні посилання на джерела використаної інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право. За результатами перевірки дисертаційної роботи на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на джерела для текстових та ілюстративних запозичень, що дозволяє зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Важливість отриманих автором дисертації результатів та їх практичне значення

Отримані Королем В.О. науково обґрунтовані теоретичні результати підтверджуються довідками, що засвідчують їх практичне впровадження в освітній процес та діяльність суб'єкта господарювання.

Так, запропоновані в роботі теоретико-методологічні підходи щодо інституційного дизайну бізнесу впроваджено в навчальний процес кафедри економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Інституційна економіка», «Мезоекономіка», «Управління ризиками» за ОПІ бакалавра «Бізнес економіка» спеціальність 051 «Економіка» та «Управлінська економіка» спеціальність С1.01. «Економіка та міжнародні економічні відносини»; «Теорія і практика реформування господарських систем» за ОПІ магістра «Економіка та економічна політика» спеціальність С1.01. «Економіка та міжнародні економічні відносини» (акт від 28.11.2025).

Менеджмент компанії ТОВ «Харківметал» зацікавило обґрунтування щодо фреймів інституціоналізації бізнес ландшафту, основою яких є прискорений, стрипкоподібний і різношвидкісний рух цифрових бізнес сфер, які породжують поєднання технологій (комбінація, конвергенція, компаундування), що обумовлює не тільки можливості а й загрози інституційних трансформацій бізнесу.

На думку керівництва компанії переконливо доведено необхідність удосконалення інституційного дизайну бізнесу в Україні на основі вбудовування інституцій мезорівня в цей процес; застосування трекінгу - перманентного експертного супроводження трансформації інститутів бізнес середовища; ідентифікації ризиків та управління ними (акт від 26.01.2026).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації:

– Автор наголошує на дизайні (проектуванні) інститутів. При цьому недостатньо уваги приділено проблемі «інституційного тертя» — опору старих інститутів (правових, культурних) нових цифрових форм, що може уповільнювати впровадження запропонованих моделей; наскільки швидко національна економіка здатна набувати нових форм дизайну, запропонованих у 3.3, враховуючи інерційність традиційних інститутів;

– Під час опису бізнес-ландшафту (2.1) не до кінця прояснено питання: хто є головним «архітектором» цього ландшафту? Чи це результат стихійного ринкової взаємодії на мікрорівні, чи мезо-, макро-, мега- рівнях?

– Розглядаючи ризики (3.2), доцільно було б порушити питання відповідальності за рішення, прийняті алгоритмами (ШІ). Хто несе інституційну відповідальність у разі помилки «дизайну» — розробника, власника платформи чи держави?

– У рекомендаціях щодо вдосконалення дизайну (3.3) доцільно було б конкретизувати інструментарій для різного за масштабами бізнесу. Існує небезпека, що запропонований «загальний» підхід до інституційного дизайну буде посилювати цифрову нерівність.

– потребує більш ретельного редагування текст дисертації.

Загальні висновки про відповідність дисертації встановленим вимогам

На підставі ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, анотації та наукових публікацій дисертанта можна зробити висновок, що дисертація Короля Владислава Олексійовича на тему: «Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві» за своїм змістом і структурою є завершеною, логічно побудованою, самостійною науковою працею. Зміст дисертаційної роботи відповідає визначеній меті, поставлені завдання вирішені повною мірою, що дозволило досягти мети наукового дослідження. Наукові результати, висновки і рекомендації мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення для розвитку теорії і практики в галузі соціальних і поведінкових наук.

Вивчення змісту дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень та результатів дозволяє зробити висновок про відповідність теми та змісту дисертації спеціальності 051 «Економіка», вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. №40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44), а її автор, Король Владислав Олексійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
декан економічного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Віталій ДЯЧЕК

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 23:20:38 07.06.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія Король.pdf

Розмір файлу з підписом: 113.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія Король.pdf

Розмір файлу без підпису: 79.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ДЯЧЕК ВІТАЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

П.І.Б.: ДЯЧЕК ВІТАЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

Країна: Україна

РНОКПП: 3218403532

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 00:20:39 08.06.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000026EF5C0128B98D06

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

ВІДГУК

**на дисертацію КОРОЛЯ ВЛАДИСЛАВА ОЛЕКСІЙОВИЧА
«Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 051 Економіка**

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами

Цифрова трансформація сучасної економіки суттєво змінює логіку функціонування бізнес-середовища, структуру ринків, характер економічних взаємодій та механізми формування інституційних правил. У цих умовах особливого значення набуває проблема формування ефективного інституційного середовища, здатного забезпечити розвиток підприємництва, адаптацію економічних систем до технологічних змін та створення нових можливостей для економічного зростання. У сучасному цифровому господарстві традиційні інститути економічної взаємодії зазнають суттєвих трансформацій під впливом технологічних інновацій, розвитку платформених бізнес-моделей, глобалізації цифрових ринків та появи нових форм організації економічної діяльності. Це зумовлює необхідність переосмислення механізмів формування інституційного дизайну бізнесу, який визначає правила, структури та інституційні механізми функціонування економічних агентів.

У цьому контексті дисертаційне дослідження Владислава Олексійовича Короля, присвячене проблематиці інституційного дизайну бізнесу в умовах цифрового господарства, є актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору.

Актуальність теми обумовлена необхідністю розробки сучасних теоретико-методичних підходів до формування інституційних механізмів

функціонування бізнесу в умовах цифрової економіки, а також потребою формування ефективних інституційних моделей, здатних сприяти розвитку підприємництва та відновленню національної економіки.

Повнота викладу основних положень дисертації у наукових виданнях та апробація результатів дослідження

Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньою мірою відображені у наукових публікаціях автора. Отримані результати знайшли відображення у наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, а також були представлені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Результати дослідження були апробовані у науковому середовищі, що підтверджує їх актуальність та наукову значущість. Опубліковані роботи відображають основні ідеї дисертаційного дослідження та демонструють логічну цілісність і системність наукового пошуку автора.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та їх новизни

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи свідчить про високий рівень обґрунтованості сформульованих автором наукових положень, висновків та рекомендацій. Дисертант послідовно реалізує логіку дослідження, поєднуючи теоретичний аналіз із практичним вивченням процесів трансформації сучасного бізнес-середовища.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розвитку теоретичних положень інституційної економіки та поглибленні наукових підходів до аналізу інституційних механізмів функціонування бізнесу в умовах цифрового господарства.

У роботі отримано низку результатів, що мають наукову новизну. Зокрема, автором уперше запропоновано моделі ризикових ситуацій формування інституційного дизайну бізнесу залежно від стану глобального

середовища розвитку цифрового господарства та ступеня нормативного регулювання цифрових технологій на національному рівні. Такий підхід дозволяє ідентифікувати можливі траєкторії інституційного розвитку бізнес-середовища та оцінити ризики формування відповідних інституційних моделей.

Подальшого розвитку набули наукові підходи до трактування сутності цифрового господарства, яке автор розглядає як складну багаторівневу систему, що включає технологічно-господарську, економічно-господарську, регуляторно-господарську та поведінково-господарську складові. У роботі обґрунтовано провідну роль технологічно-господарської складової, яка визначає логіку розвитку інших елементів системи та формує нові конфігурації інституційних взаємодій у цифровій економіці.

Також, удосконалено класифікацію моделей регулювання інституційного дизайну бізнесу за властивостями цифрового продукту і рівнем централізації, що сприяло ідентифікації та порівнянню національних моделей економічної політики регулювання (на основі вбудованості й автономії) та моделей підвищення ефективності приватно-державного партнерства на основі динамічних змін моделей суверенізації (централізована, координуюча, ліберальна) в напрямі її посилення (3.1).

Удосконалено механізм диференціації етапів розвитку регулювання інституціоналізації цифрового господарства: етап зародження формальних інститутів цифрового господарства; етап створення нових стандартів і нормативно-правових актів регулювання окремих сфер цифрового господарства; етап формування комплексної системи регулювання цифрового господарства (3.1).

Зроблено вдалу спробу порівняння змін бізнес ландшафту в регіональному аспекті на основі виокремлення пріоритетних цифрових

технологій як підстави для інституційних перетворень конкретного світового регіону (2.1).

Автором також розвинуто наукові підходи до визначення поняття інституційного дизайну бізнесу, що розглядається як системний процес формування та трансформації інституційних механізмів, які визначають умови функціонування бізнес-середовища, структуру економічних взаємодій та правила поведінки економічних агентів у цифровому господарстві.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження

Достовірність результатів дисертаційного дослідження забезпечується використанням комплексного методичного інструментарію, що відповідає поставленим меті та завданням дослідження. У роботі застосовано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема системний аналіз, логічне узагальнення, порівняльний аналіз, статистичні методи, методи економічного аналізу та графічної інтерпретації результатів.

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, статистичні та аналітичні матеріали міжнародних організацій, зокрема Gartner, McKinsey, PwC, EY, World Bank та World Economic Forum, що забезпечує належний рівень достовірності та об'єктивності отриманих результатів.

Відсутність порушення академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про дотримання автором принципів академічної доброчесності. Робота має самостійний характер, містить належні посилання на використані наукові джерела, а виклад матеріалу відповідає вимогам академічної етики. Ознак плагіату, фальсифікації або фабрикації результатів дослідження у роботі не виявлено.

Важливість отриманих автором дисертації результатів та їх практичне значення

Отримані у дисертації результати мають важливе теоретичне та практичне значення. Розроблені автором наукові підходи до формування інституційного дизайну бізнесу можуть бути використані при формуванні економічної політики у сфері розвитку цифрової економіки, удосконаленні механізмів регулювання бізнес-середовища, а також при розробці стратегій розвитку підприємництва.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання її результатів органами державного управління, суб'єктами господарювання, аналітичними центрами та науковими установами при розробці інституційних механізмів підтримки розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки.

Окремі положення дисертаційної роботи можуть бути використані у навчальному процесі закладів вищої освіти при викладанні дисциплін з інституційної економіки, економіки цифрового розвитку та сучасних теорій економічних трансформацій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Водночас окремі положення дисертаційної роботи можуть бути предметом подальшого наукового обговорення. Зокрема, доцільним було б розширити аналіз практичних механізмів реалізації запропонованих моделей інституційного дизайну бізнесу на рівні конкретних економічних секторів. Крім того, певний інтерес становило б більш детальне дослідження впливу платформених бізнес-моделей на трансформацію інституційної структури цифрового господарства.

Також потребує деталізації поняття з інституційного дизайну бізнесу, за рахунок розкриття його змісту як процесу унормування системи відносин комерційних господарських і комплементарних до них суб'єктів різних

рівнів функціонування, де запровадження формальних правил (відповідно до сучасної логіки їх втілення) має відбуватися з урахуванням неформальних норм та попереднього інституціонального розвитку (1.2), що потребує удосконалення процесу регулювання інституційного дизайну бізнесу за рахунок включення трекінгу інституційних змін у цифровому господарстві (постійного експертного супроводження трансформації інститутів бізнес середовища) як необхідної складової його сучасної форми (3.2).

Разом з тим зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують загальної наукової цінності дисертаційної роботи.

Загальні висновки про відповідність дисертації встановленим вимогам

На підставі ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, анотації та наукових публікацій дисертанта можна зробити висновок, що дисертація Владислава Олексійовича Короля на тем: «Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві» є завершеною, логічно побудованою та самостійною науковою працею.

На підставі ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, анотації та наукових публікацій дисертанта можна зробити висновок, що дисертація Короля Владислава Олексійовича на тему: «Інституційний дизайн бізнесу в цифровому господарстві» є завершеною, логічно побудованою та самостійною науковою працею за своїм змістом і структурою є завершеною, логічно побудованою, самостійною науковою працею. Зміст дисертаційної роботи відповідає визначеній меті, поставлені завдання вирішені повною мірою, що дозволило досягнути мету наукового дослідження. Наукові результати, висновки і рекомендації мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення для розвитку теорії і практики в галузі соціальних і поведінкових наук.

Вивчення змісту дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень та результатів дозволяє зробити висновок про відповідність теми та змісту дисертації спеціальності 051 «Економіка», вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. №40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44), а її автор, Король Владислав Олексійовича заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

В.о. завідувача кафедри
економіки та менеджменту
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
доктор економічних наук, професор

Лариса ТЄШЕВА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 13:11:23 24.06.2026

Назва файлу з підписом: ВІДГУК на дисертацію КОРОЛЯ .pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 455.7 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: ВІДГУК на дисертацію КОРОЛЯ .pdf
Розмір файлу без підпису: 466.5 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Тешева Лариса Василівна

П.І.Б.: Тешева Лариса Василівна

Країна: Україна

РНОКПП: 3101320260

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 13:11:22
24.06.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA1104000000655D110031B88705

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.05.15 13:00